

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש הסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשסח

ערב שבת קודש
חול-המועד פסח
ט"ז בניסן ה'תשס"ט
שנת הקהל

יוצא לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

נשים: מותר לאשה לספר בימי הספירה את השערות היוצאות מחוץ לכיסוי-הראש ואינה יכולה לכסותן⁵⁴. מריטת שער הגבות, הריסים והרגליים אינה נחשבת תספורת⁵⁵.
"שהחיינו": נוהגים שאין מברכים "שהחיינו" (מלבד על פדיון-הבן ובכל דבר שעלולים להחמיץ)⁵⁶ בימי הספירה. אך בשבת ובל"ג בעומר - מברכים⁵⁷.
מלאכה: נוהגים אנשים ונשים שלא לעשות מלאכה כל ימי הספירה משקיעת החמה ואילך, עד לאחר הספירה⁵⁸ (וזה סיבה נוספת שגם הנשים יספרו ספירת העומר).
רפואה: "ובפרט שנמצאים אנו בימים שבין פסח לעצרת, זמן מסוגל לרפואת הגוף ובריאות, כמבואר בספרים"⁵⁹.
נסיעות: אין להימנע מנסיעות וטיולים בימי ספירת-העומר⁶⁰.

(54) 'בין פסח לשבועות' עמ' רמא. שבת המועדים עמ' 188.
(55) 'בין פסח לשבועות' שם.
(56) ראה כף-החיים ס"י תקנ"א סי"ז.
(57) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 745. וראה 'אוצר' עמ' רנח.
(58) שו"ע אדמוה"ז ס"ו תצג. ומסיים שם "ואותן הנשים שאינן סופרות, אפשר שיש להן לשובות ממלאכה כל הלילה".
(59) אג"ק כרך טו עמ' ק, ובכ"מ.
(60) שו"ת מנחת-אלעזר ח"ד סי' מד, 'דרכי חיים ושלום' סי' תרכז (וכתב שאדרבה, ימים אלו הם ימים מוצלחים לנסיעה). וכ"כ הגר"ע יוסף ב'קול סיני' אייר-סיון תשל"א (בין פסח לשבועות סי"פ טו. נטעי-גבריאל פסח ח"ג פנ"ו סי"ד, עיי"ש).

נהוג לחנך בעניין זה גם את הקטנים⁴⁹.
תספורת מצווה לבני שלוש: אלה שיום-הולדתם חל עד ל"ג בעומר - יעשוהו בל"ג בעומר⁵⁰ (ואם אפשר - במירון), ואלה שנולדו אחריו - בערב חג השבועות, אבל אין להקדים התספורת לל"ג בעומר לפני מלאות שלוש שנים⁵¹.
אם הילד הגיע לגיל זה לפני הפסח, יש לעשות את התספורת בזמנה ולא לדחותה (ואת התחלת החינוך) עד לל"ג בעומר, ולכל היותר יכול להתחילה בזמנה ולסיימה בל"ג בעומר⁵², ואת שאר ענייני חינוך הילד (להרגילו בנשיאת טלית-קטן, ברכות-השחר, ברכת-המזון וקריאת-שמע שעל המיטה) יעשו כבר בהגיעו לגיל שלוש⁵³.

(49) 'בין פסח לשבועות' עמ' רמ.
(50) לקוטי-שיחות ח"ז עמ' 349.
(51) אג"ק ח"ד עמ' לו.
(52) אג"ק ח"ה עמ' כב, וח"ד שם. וראה בכ"ז המובא ב'אוצר' עמ' רנט"ס.
(53) כן הורה הרבי בקשר לבין המצרים, אג"ק כרך כד עמ' שנה. ומה שהורה לעשות זאת בל"ג בעומר שבו תספורת נדחית (אג"ק כרך ח עמ' רפט), "ל הכוונה שיתחילו בזה לפחות מהתספורת (כמו שאפשר להקדים לבישת טלית-קטן, ראה קובץ היכל מנחם ח"ב עמ' כט).
לא נזכרה בעניין זה כלל ההכנסה ל'חדר', כי זו אינה 'אירוע' ואינה חייבת להיעשות מיד בהגיעו לגיל שלוש (ולמעשה מהכנסת ה'צמח צדק' ל'חדר' ע"י אדמו"ר הזקן רק ממחרת יוה"כ (שה"ש קייץ ה'ש"ת עמ' 67), הכנסת כ"ק אדמו"ר מהור"צ בשנת תרמ"ד (סה"מ תשי"א עמ' 168), והכנסת כ"ק אדמו"ר מהור"ב בגיל שלוש וחצי (לקוטי שיחות ח"ה עמ' 86, וראה שם בהערה 4), אלא נוהגים בכל פרטיה כאשר הילד נכנס בפועל ללמוד בקביעות ב'חדר'.

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישע"י ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ש"ז בניסן ה'תשס"ט – כ"ג בניסן ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ז בניסן	הל' מלוה ולוה פרק יג-טו.	הל' עדות. פרק טו.	מל"ת רמא. רמב.
ש"ק	י"ז בניסן	פרק טז-יח.	פרק טז.	מל"ת רלה.
א'	י"ח בניסן	פרק יט-כא.	פרק יז.	מל"ת רלו.
ב'	י"ט בניסן	פרק כב-כד.	פרק יח.	מל"ת רלו.
ג'	כ' בניסן	פרק כה-כו.	פרק יט.	מ"ע קצח.
ד'	כ"א בניסן	הל' טוען ונטען... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק כ.	מ"ע רמו.
ה'	כ"ב בניסן	פרק ד-ו.	פרק כא.	מ"ע רמו.
ו'	כ"ג בניסן	פרק ז-ט.	פרק כב.	מ"ע רמו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן זריחה	זמן ק"ש	צוה	מנחה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה						
ו', ט"ז בניסן	4.12	5.04	5.26	9.28	12.42	1.14	7.06.4	7.31
ש"ק, י"ז בניסן	4.11	5.02	5.25	6.27	12.42	1.14	7.07.1	7.32
א', י"ח בניסן	4.09	5.01	5.24	9.27	12.42	1.14	7.07.8	7.32
ב', י"ט בניסן	4.07	5.00	5.22	9.26	12.41	1.14	7.08.4	7.33
ג', כ' בניסן	4.06	4.58	5.21	9.25	12.41	1.14	7.09.1	7.34
ד', כ"א בניסן	4.04	4.57	5.20	9.25	12.41	1.13	7.09.1	7.34
ה', כ"ב בניסן	4.03	4.55	5.18	9.24	12.41	1.13	7.10.5	7.35
ו', כ"ג בניסן	4.01	4.54	5.17	9.23	12.41	1.13	7.11.2	7.36

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור החרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	חד"ג	צה"ש	חד"ג	צה"ש	חד"ג	צה"ש	חד"ג	צה"ש
שבת חוהמ"פ	6:29	7:43	6:44	7:45	6:36	7:45	6:46	7:45
שביעי של פסח	6:32	7:46	6:47	7:48	6:39	7:48	6:49	7:48
שמיני	6:34	7:48	6:49	7:50	6:41	7:51	6:51	7:50

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב
 כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169
 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 ISSN 0793-7474

סעודת משיח, ועל-ידי זה מחזקים קיום העולם וממהירים את קץ הגלות.³⁵

יום חמישי

כ"ב בניסן - איסרו-חג*

אין מתענים, ומרכיבים קצת באכילה ושתייה.³⁶
 עד אחרי ראש-חודש אייר, אין אומרים תחנון 'א-ל ארך אפים'³⁷ ו'למנצח... יענך'.¹¹

כינוס תורה: כ"ק אדמו"ר "הגהיג, זה כמה שנים, שבהמשך ובסמיכות לחג הפסח³⁸ יארגנו 'כינוס תורה', מיד לאחר החג ובאופן שיוכלו להגיע אליו גם מרחוק, שבו כמה וכמה שקלא וטריא ומפלפלים בדברי תורה, כי בהמשך לחג הפסח מתחיל מחדש העניין ד'משה קיבל תורה מסיני' תורה שבכתב ותורה שבעל-פה וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, וממילא זהו הזמן המתאים להוסיף בלימוד התורה... "וכדי להוסיף בזה, כדאי לעורר יהודים בכל מקום ומקום האפשרי, שדבר נכון וטוב מאוד שיערכו 'כינוס תורה' בימים אלו בשבוע זה, או על-כל-פנים בשבת הבאה, או בימים שלאחרי זה (בכל מקום - לפי תנאי המקום והזמן). ובמקומות שעורכים כבר כינוס תורה - יוסיפו בזה, בכמות ובאיכות..."

"תכלית הכינוסים היא גם 'העמידו תלמידים הרבה', ואחד האמצעים להבטיח זאת הוא על-ידי הרפסת הנאמר בכינוסים ('בקלף נאה ודיו נאה')".³⁹

מנהגי ימי הספירה

נישואין: אין נושאים נשים בין פסח לעצרת, לפי שהם ימי דין ומתאבלים בהם על עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו בימים אלו.⁴⁰

בדבר נישואין בל"ג בעומר - "יש לעשותם ביום ל"ג בעומר ולא בלילה, אור לל"ג בעומר".⁴¹

בדבר נישואין בשלושת ימי הגבלה⁴² - בשנים עברו⁴³ העדיף הרבי לרחות זאת לאסרו-חג, אך בשנים האחרונות כשביטל את ההגבלות שבתאריכים כידוע, התיר והסכים לערוך נישואין אז, וכן הורה הר"ה ר"ז"ש בדברוקין ע"ה למעשה.

מותר⁴⁴ לעשות שידוכים וסעודת-שידוכים בלא ריקודים, מחולות וכלי-זמר.

מותר לערוך סעודת-רשות, אבל בלי "ריקודים, מחולות ושמחות יתרות".⁴⁵

אין להקל בזה בערב שבת-קודש ובמוצאי שבת-קודש יותר מבשאר ימי השבוע.

עם זאת, נהגו להתוועד ולזמר ניגונים חסידיים בפה ואף ברשמקול, ואף 'המחולות' שבהתוועדות אין אוסרים.⁴⁶

הכנסת ספר-תורה מתירים גם בתופים ובמחולות, כנהוג.⁴⁷

תספורת: על-פי האריז"ל⁴⁸, אין מסתפרים, גם בעלי ברית, ואפילו בל"ג בעומר, עד ערב שבועות.

(40) שו"ע אדמוה"ו סי' תצג ס"א.

(41) ע"פ אג"ק כרך ח עמ' שיח. ישתדלו לגמור את החופה והסעודה לפני ליל ל"ד, אך אם אירע שנתאחרת הסעודה, וי"א אף החופה, יכולים לעשותה בלילה - בין פסח לשבועות עמ' רעה, נטעיגנבריאל הל' פסח ח"ג עמ' ריו ושי"ג.

(42) כצ"ל ע"פ שו"ע אדמוה"ו שם ס"ה. ראה אג"ק ח"ט עמ' מו וב'התקשרות' גיליון תסד עמ' 19.

(43) אג"ק כרך ח ה"ל.

(44) ערוך-השולחן שם ס"ב, והמקורות שצוינו בס' 'בין פסח לשבועות' עמ' רפה.

(45) שו"ע אדמוה"ו שם סו"ס א.

(46) הגר"ש גרליק ז"ל, ע"פ דיוק הלשון הנ"ל "ושמחות יתרות".

(47) כמפורש בסוף שיחת ש"פ אמור תנש"א - סה"ש ח"ב עמ' 534. 'בין פסח לשבועות' עמ' רפו. וראה בירור בנושא ב'התקשרות' גיליון רמו עמ' 19.

(48) אגרות הרמ"ז סי' ב, הובא בשערי תשובה סו"ס תצג. וע' 'אוצר' ס"ע רפג.

משיח בא בכל רגע, גם בשיא ההעלם

מה עניינו של סיפור מלחמת סנחריב למעלותיו הנעלות של משיח המתוארות בהפטרה? • ככל שייראה ההעלם וההסתר גדול, אין בכך מניעה שעל-ידי תשובה המתחוללת ברגע אחד, יתגלו הגילויים הכי נעלים של הגאולה האמיתית • משיח יפעל את שלימות הבריאה, שתבוא לביטוי בהזדככות הגשמיות עצמה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

בגמרא⁴ מצינו פלוגתא בין ר' אליעזר לר' יהושע, שלדעת ר' אליעזר "בניסן נגאלו ובתשרי עתידין ליגאל", ולדעת ר' יהושע "בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל". אבל במדרש⁵ - סותם כדעת ר' יהושע, ש"בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל"⁶. ואף שלכאורה אי אפשר לפסוק הלכה במחלוקת שבגמרא על-פי המדרש, כיוון ש"אין למדין מדברי אגדה"⁷ - הרי ידוע⁸ שהכלל "אין למדין מדברי אגדה" הוא רק בעניין שהוא נגד הגמרא, אבל כאשר בגמרא לא מדובר בזה כלל, או שבגמרא יש פלוגתא ורוצים למצוא במדרש הכרעה - באופנים אלו "למדין מדברי אגדה" (ואף שיש דעות⁹ שגם באופנים אלו "אין למדין מדברי אגדה" - הרי בעלי

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר¹, שהבעל-שם-טוב נהג לאכול סעודה שלישית ביום אחרון של פסח (דהיינו - גם כשקביעותו היתה בחול), והיה קורא לסעודה זו "סעודת משיח". שייכותו של אחרון של פסח לעניין המשיח - מודגשת גם בהפטרה, שהרי כל ההפטרה דאחרון של פסח מדברת על דבר משיח: "ויצא חוטר מגזע ישי גוי"² - לידת המשיח, "ונחה עליו רוח הוי' גוי", "והריחו ביראת הוי' גוי"³ - פרטי ההנהגה של משיח וכו'.

ובהקדמה - שלאמתו של דבר כל חודש ניסן שייך לגאולה העתידה:

1 שיחת יום אחרון של פסח תש"ב ס"ג (סה"ש תש"ב ס"ע 109) - נעתק ב"היום יום" כב ניסן (אחש"פ). וראה גם שיחת אחש"פ דאשתקד בתחלתה (תורת מנחם - התוועדות ח"ח ע' 95).

2 ישע"י יא, א.

3 שם, ב"ג.

4 ר"ה יא, רע"א.

5 שמו"ר פט"ו, יא.

6 ראה סה"מ הי"ט ע' 19. ועוד.

7 ראה ירושלמי פאה פ"ב ה"ד.

8 ס' הישר לר"ת סתרי"ט.

9 שו"ת נוב"י מהר"ת חיד"ר סקס"א.

בכל פעם וייחשב לו ככוס נוספת³¹. גם לאחר ארבע הכוסות אפשר לומר 'לחיים', ופשיטא - [שכל זה יהיה] באופן של זהירות משיכרות, חס-ישראלום, היפך הציווי והיפך הרצוי, על-ידי זה שייקח כוסות שלפני-ערכו, או שישתה רוב כוס וכיוצא בזה³².

"בארץ-ישראל אוכלים סעודת משיח (ושותים ארבע כוסות) בשביעי-של-פסח"³³. למעשה, עורכים בדרך-כלל את הסעודה לאחר תפילת מנחה.

נוהגים לערוך סעודה זו ברוב עם, ומנגנים ניגוני רבותינו נשיאינו ועל-פי הסדר שהורה הרבי בהתוועדות דראש-השנה. לפני כל ניגון מכריזים שם בעל הניגון. ניגון ג' תנועות (להבעש"ט, הרב המגיד ואדמו"ר הזקן), א"ל אתה (אדמו"ר הזקן), ניגון מקהלת אדהאמ"צ (אדמו"ר האמצעי), ימין ה' (הצמח-צדק), לכתחילה אריבער (מהר"ש), ניגון הכנה (הרש"ב), הבינוני (הרי"צ), אתה בחרתנו / הוא אלוקינו / הושיעה (הרבי), ניגון הקפות (הרלו"צ - אביו של הרבי)³⁴.

צבאות ה': בשנת תש"מ הורה הרבי לערוך כינוסים ומסיבות לילדי ישראל שלפני גיל מצוות (בנים לעצמם ובנות לעצמן) בארץ-הקודש ובחו"ל בשביעי-של-פסח, להסביר להם את משמעות יציאת מצרים ומסירת-נפשם של ישראל אז לעבור בים כדי להגיע למתן-תורה, מה שהביא את בקיעת הים ועד למתן-תורה, וכדאי ונכון לקשרם עם

31 שיחת שבת מבה"ח אייר תשי"ז (תורת מנחם ח"ט עמ' 354), וזה בהתאם להאמור בשיחת אחש"פ תשמ"ה סנ"ג שצ"ל ד' כוסות מלאים דווקא, הובא ב'אוצר' שם עמ' רלג, עיי"ש. מאידך, בשיחת אחש"פ תשמ"א, הנחה בלה"ק סל"ג, איתא שהרבי לא שמע שיהדרו לשתות את כל הכוס, ובפרט ששתיית כוס שלם בכל אחד מהד' כוסות עלול לגרום תוצאות בלתי-רצויות, עיי"ש.

32 'התוועדות' תשמ"ח ח"ג, עמ' 173.

33 סה"ש תנש"א ח"א עמ' 444 הערה 77. לקוטי-שיחות כרך כב עמ' 218. ועוד.

34 לאחר זה היו מנגנים בסוף התוועדות הגדולות (למעט השנים תשמ"ו ואילך): ניגון הכנה, ד' בבות (ולהעיר שניגון זה הפסיקו לנגן לפני הרבי לאחר כ"ד טבת תשמ"ט, ראה 'התקשרות' גיליון תקל"ז עמ' 14 וגיליון תקצ"ה עמ' 18, יניע זשוריצי.

הזכרת נשמות²⁷: רבותינו נשיאינו נהגו לאחוז בעץ-החיים של ספרי-התורה בעת אמירת יזכור. מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אבל (רח"ל) בשנה הראשונה למיתת אביו או אמו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר נשמות. בהזכרת נשמות אומרים "בן פלוני". אין אומרים 'א-ל מלא רחמים'.

אומרים 'אב הרחמים'. (יש לקרוא לצעירים לחזור לבית-הכנסת לקראת אמירה זו, כי) גם מי שאינו מזכיר נשמות אומר זאת. אשרי. יהללו. תפילת מוסף.

סעודת משיח²⁸ בשמחת-תורה ובאחרון-של-פסח היו מנגנים את הניגון 'הופ קאָזאַק'²⁹ של הרה"ק ה'סבא משפולא'.

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ היה נוהג באחרון-של-פסח להורות שירקדו 'ריקוד של משיח' ("משיח'ס טאַנץ"), והיו פעמים שגם כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הורה כן.

רבינו הבעל-שם-טוב היה אוכל סעודה שלישית ביום אחרון-של-פסח (בחו"ל) והיתה נקראת אצלו "סעודת משיח"³⁰, משום שביום זה מאיר גילוי הארת המשיח.

מנהג קבוע הנהיג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לשתות ד' כוסות בסעודה זו, ארבע כוסות יין, כנגד ארבע כוסות הנחמה שעתידי הקב"ה להשקות את ישראל. מי שקשה לו, ישתה מעט ויוסיף קצת

27 המנהגים ומקורם - ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי עמ' רכא ואילך. (בחו"ל - הזכרת נשמות מחר, באחרון-של-פסח).

28 רוב המנהגים נסמנו ב'אוצר' עמ' רכט ואילך. לשאלה מדוע הרבי ואנ"ש אין נוהגים כאמור בלוח היום-יום כב ניסן (וממנו בספר-המנהגים ובלוח כולל-חב"ד) "מהדין לקדש, אח"כ מתפללים תפילת המנחה, ואח"כ סעודת יו"ט", ראה 'אוצר' עמ' רכח.

29 ספר-הניגונים ח"א, ניגון כד. הטעם משום שזהו ניגון של שמחה ונצחון, נקודות המועדים הללו (המלך במסיבו ח"א עמ' קנז), וכן מפני שה'סבא' עסק בפדיון שבויים, השייך לחג הפסח, 'זמן חירותנו' (שם ח"ב עמ' קלו).

30 הדיינו המשכת עניין משיח, המופיע בארוכה בהפטרות היום, בפנימיות, ב"דם ובשר כבשרו" לקוטי-שיחות כרך ז עמ' 273. וראה ב'אוצר'.

דעה זו הם מועטים, ואין הלכה כן¹⁰.

ובענייננו: מכיוון שבעניין זה (אם "בתשרי עתידין ליגאל" או "בניסן עתידין ליגאל") יש בגמרא פלוגתא, ואין בגמרא הכרעה בפלוגתא זו – אפשר להכריע בזה על-פי המדרש.

ונוסף לזה – גם על-פי כללי הגמרא הרי "ר' אליעזר ור' יהושע הלכה כר' יהושע"¹¹, ודעת ר' יהושע היא ש"בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל". כל האמור – הוא בנוגע לחודש ניסן בכלל, ולפסח – בפרט. ובפרט באחרון של פסח, לאחרי השלמת כל עניני העבודה, הן ביעור כל העניינים ההפכיים ממצה, והן אכילת מצה – הרי יום זה של אחרון של פסח במיוחד הוא יום מסוגל לפעול את ביאת המשיח.

ב. עניין המשכת המשיח באחרון של פסח – נמשך בכל דור ודור, ובכל שנה ושנה, ובפרט – בזמן האחרון בעקבתא דמשיחא, ובשנים שנאמרו עליהם קצים¹².

ובפרט עתה, ש"כלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה"¹³ – הרי תשובה מועלת "בשעתא חדא וברגעא חדא"¹⁴, שכאשר ברגע אחד ההנהגה היא כרבעי, אזי אפשר לפעול את ביאת המשיח למטה מעשרה טפחים.

ואין להתפעל מזה שישנם העלמות והסתרים וחושך כפול ומכופל כו' – כפי שלמדים מהפטרות אחרון של פסח:

התחלת ההפטרות היא – "עוד היום בנוב לעמוד ינופף ידו הר בת ציון גבעת ירושלים"¹⁵, דקאי על סנחריב [שהיה מנגד לא רק ל"ירושלים", אלא גם ל"ציון"], דקאי על נקודת היהדות, שהוא עניין פנימי

עוד יותר מעניין "ירושלים", שלימות היראה¹⁶, ש"כשעמד בנוב וראה את ירושלים קטנה לא חש לדברי אצטגנינו (שאמרו לו להלחם בו ביום דווקא) והתחיל להניף ידו בגאווה, וכי על עיר כזו הרגותי כל החיילות האלו, לינו פה הלילה ולמחר ישליך בה איש אבנו"¹⁷.

ולמרות שסנחריב היה כל כך חזק בעיני עצמו ובטוח בניצחונו, עד שסבר שאין לו צורך כל למהר ולהלחם בירושלים בו ביום (שמוזה מובן גודל ההעלם וההסתור) – אף-על-פי-כן, הרי כבר אז התחיל העניין ד"ויצא חוטר מגזע ישי", ו"ביקש הקב"ה לעשות חזקיה משיח"¹⁸.

וכמו כן בכל דור ודור, ובפרט עתה ש"כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה" – אין להתפעל מהעלמות וההסתרים, כיוון שבשעתא חדא וברגעא יכולים לפעול את הגאולה.

ובלשון חז"ל¹⁹ "פתחו לי כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם": די בפנייה אחת ("נָאֵר איין קער") להקב"ה, "כחודו של מחט", כדי שהקב"ה יפתח "כפתחו של אולם" – "פתחו של אולם" דייקא – שכל הפתחים שבבית המקדש לא היו פתוחים תמיד, ודוגמתם בעניין הגאולה הם הגאולות משאר הגליות שיש אחריהם גלות²⁰, מה שאין כן "פתחו של אולם" היה פתוח תמיד²¹ – בדוגמת הגאולה העתידה, שהיא גאולה שלימה שאין אחריה גלות²⁰.

ג. וזוהי ההוראה מתוכן הפטרת אחרון של פסח: כשמגיע חודש ניסן בכלל, ואחרון של פסח בפרט, שהוא זמן מסוגל להמשיך את הגאולה – עלול אדם ליפול ברוחו ("אַרְאֶפְפְּאֵלְךָ בְּאֵ זֶיךָ") ולחשוב איוז שייכות יש לו לעניין זה כו'.

16 ראה לקו"ש חט"ו ע' 234. וש"נ.

17 פרש"י עה"פ.

18 סנהדרין צד, א.

19 ראה שהש"ר פ"ה, ב [ב]. וראה לקו"ש ח"א ע' 191 הערה 17. וש"נ.

20 ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתור"ה ה"ג ונאמר

– פסחים קטז, ב.

21 מדות פ"ב מ"ג. וראה לקו"ש שה"ש לה, ג. ובכ"מ. מכתב

ח"י מנחם-אב שנה זו (אגרות-קודש ח"ט ע' רמא).

ההלכה: כ"ק אדמו"ר הנהיג זה כמה וכמה שנים, ללכת בשביעי-של-פסח אחרי-הצהריים [בארץ-הקודש הלכים כליל בשביעי-של-פסח] (וכן בחג השבועות ובשמיני-עצרת) ב'תהלוכה' לבקר את בני-ישראל שבבתי-כנסיות ובבתי-מדרשות בכמה וכמה שכונות, כדי להוסיף בשמחת החג (על-ידי ההתאחדות עם רבים מבני-ישראל שבשאר שכונות), ובפרט על-ידי אמירת דברי תורה ("פיקודי ה' ישרים משמחי לב"), נגלה דתורה ופנימיות התורה¹⁷.

בליובאוויטש ניעורים כל הלילה, עוסקים בלימוד תורה¹⁸ [ומתוועדים]. הניעור כל לילה זה וכיו"ב – אין צריך לקרוא קריאת-שמע שעל-המיטה¹⁹.

* בלקוטי-שיחות²⁰ נזכר אודות "אמירת שירת הים בשביעי-של-פסח" (אם-כי לא נתפרש מתי), "בשמחה עצומה". והרי כן הוא מנהג ישראל בהרבה קהילות. וראה ב'המלך במסביבו'²¹ שמזכיר הרבי את המנהג בארץ-ישראל לילך לשפת הים [והרי שם העיקר הוא באמירת שירת הים!] ולשמוח בשירה וריקודים, ומקשר זאת למנהגנו להיות ניעורים כליל זה. [ברוסיה ובפרס נהגו אנ"ש בכקהילות אחרות, לשפוך מים על רצפת בית-הכנסת ולרקוד עד

17 סה"ש תנש"א ח"א עמ' 436 בהערה. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ריח (ומציין לס' 'הלכות החג בחג' עמ' 190). כמה נקודות בנושא (מתוך קובץ 'התהלוכה' בהוצאת צא"ח נ"י, ערב שבועות תש"ס), משיחות לא מוגהות: אין לחפש תירוצים להשתמט מזה (ב' דחה"ש תשד"מ), לקחת עמו רק את "בניו שהגיעו לחינוך" ולא את כל בני-ביתו (שם); יש זכות מיוחדת לאלה שהלכו למקום רחוק דווקא (ב' דחה"ש תשמ"ג); מכל פסיעה ופסיעה נברא מלאך (ב' דחה"ש תשכ"ח); לא להסתיר מניין באים, בשליחות הרב, לדבר בהרחבה ושלא להתפעל מאף אחד (אם כי יש להיזהר שלא לפגוע באף אחד, ודברי חכמים נבחת שמעיים) (ש"פ ניצבים תשי"ז); כשאר מניחים לדבר, אין צריך להתפעל ולהתייאש, אלא צריך למצוא עצות ותחבולות שירשו לו לדבר (אחש"פ תשי"ב); בכל מקום ומקום שאילו מגיעים, אומרים ד"ת מתורת החסידות (תשד"מ), עניינים קלים (ר"ד ו' טבת תשי"ב); יש לשמח יהודים, ולעוררם בכל ענייני יהדות, כולל חיזוק האמונה בביאת המשיח (תשמ"ו).

18 ספר-המנהגים, ש"פ. 'אוצר' עמ' ריד.

19 משא"כ בלילה רגיל – ראה סה"ש תרצ"ו עמ' 1, תש"ב עמ' 100.

20 ח"א עמ' 270 ואילך.

21 ח"ב עמ' קכט.

שיתייכשו המים²².

לומדים כמה שיעורים, נגלה ונסתר. פעם הורה אדמו"ר מהוריי"צ ללמוד כליל זה את המאמר ד"ה 'הים ראה וינוס' שבלקוטי-תורה (טז, ב). ופעם אחרת הורה, ללמוד את המאמר שלאחריו ד"ה 'והניף' (טז, ד)²³.

בשם אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע נמסר, שבשביעי-של-פסח "הישיבה כשלעצמה (=להישאר ער, נוסף על הלימוד) היא גס-כך עניין"²⁴.

שחירת: חצי הלל. קדיש תתקבל. שיר של יום. מוציאים שני ספרית-תורה, שלוש-עשרה מידות (פעם אחת), ריבונו-של-עולם, ואני תפילתי, בריך שמיא וכו'. בספר הראשון קוראים לחמישה עולים בפרשת בשלח "ויהי בשלח... ה' רופאך".

להלן המילים הנאמרות בנגינה מיוחדת כנהוג, לפי שתי הנוסחאות שהביא ב'אוצר מנהגי חב"ד'²⁵, רובן בפסוקים שיש בהם שם ה', והחילוקים ביניהן נכנסו כאן בסוגריים מרובעים: מימינם ומשמאלם (השני), ויאמינו בה' ובמשה עבדו, סוס ורוכבו רמה בים, [זה א-לי ואנוהו] אלוקי אבי וארוממנהו, ה' שמו, ימינך ה' תרעץ אויב, נורא תהילות עושה פלא, [נהלת בעוז אל נווה קדשך]. עד יעבור עם זו קניית, ה' ימלוך לעולם ועד, [הלכו ביבשה בתוך הים, ותען להם מרים... סוס ורוכבו רמה בים].

בעת קריאת שירת הים – עומדים²⁶. מניחים את הספר השני על הבימה ואומרים חצי קדיש. בספר השני קוראים למפטיר "והקרבתם", כבכל ימי חול-המועד (גם בשעת הרחק, אין להעלות קטן למפטיר). הפטרה "וידבר דוד"¹¹.

22 'התקשרות' גיליון תנט עמ' 17.

23 'אוצר' עמ' רטו. בדברי כ"ק אדמו"ר מוהר"ש שבס"ה שם משמע, שגם כליל זה טובלים לפנות בוקר כמו כליל שבועות, ועד"ז כליל הו"ר – 'אוצר' שם עמ' שלג. וע"ע.

24 שם עמ' ריז.

25 ע"פ 'התוועדות' תשמ"ה ח"ד עמ' 2334, שערי הל' ומנהג

או"ח ח"ב ס"ע רפב.

26 ספר-המנהגים, מנהגי שביעי-של-פסח, ובנסמן שם. אדמו"ר

מהורש"ב עמד כשפניו אל הס"ת, כמובא ברשימות' חוברת ה

עמ' 25, וכן נהג הרבי. אבל ב'היום יום' העתיק זאת רק בקשר

לעשרת הדברות, ולא לשירת הים. וכנראה פרט זה אינו הוראה

לרבים.

בברכות ההפטרה אין מזכירים יום-טוב, וחזרתם ב'מקדש השבת' בלבד. יקום פורקן, אשרי, יהללו, חצי קדיש, מוסף דחול-המועד, עם קרבנות שבת¹¹. אם יש רק ספר-תורה אחד, אין מגביהים אחר חצי קדיש אלא גוללים למפטיר. ומגביהים וגוללים לאחר גמר המפטיר. אולם את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר. אחרי אמירת שיעור תהילים היומי¹² [והמשניות דאבלים, וקדיש דרבנן] - אומרים 'ולקחת סולת'¹³. **קידוש היום:** מ'מזמור לדוד', כולו - גם 'על כן'¹⁴ - בלחש, חוץ מ'בורא פרי הגפן', כמוכן. **מנחה:** קוראים בתורה בפרשת 'שמיני'.

יום ראשון

י"ח בניסן, ג' דחול-המועד

בספר-התורה הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת בוא "קדש לך" (שמות יג, א-טז), הגבהה וגלילה, ובספר השני עולה הרביעי בפרשת פינחס "הקרבתם" כדאמתול, חצי קדיש. **יום הולדת אביו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, הגאון המקובל הר"ר לוי יצחק נ"ע.** ויום הינסו של הרבי לבריתו של אאע"ה.

11) לוח כולל-חב"ד.

12) ע"פ מחזור השלם, לאחר תפילת מוסף.

13) 'התנועדות' תשמ"ו ח"ג ס"ע 186 (אף שלחם הפנים היה מצה, השקו"ט בזה היא כבכל ענייני שבת: שלום עליכם וכו', והוראת כ"ק אדמו"ר מהר"י"צ היא לומר זאת, ע"כ. וצע"ק שלא נזכר לאומרה בלחש, כשאר העניינים, בלוח היום יום יט ניסן [תיקון שהוכנס רק בשנת תשי"ז, ראה ב'לוח התיקון', ולפני-כן היתה ההוראה שלא לומר כלל העניינים השייכים לשבת] ובספר-המנהגים עמ' 57 הע' 8 - 'התקשרות' גיליון מה עמ' 26).

14) ספר-המנהגים שם. (לכאורה מה שתיבות אלו מופיעות בנפרד ובהגדלה בסידור, וכן בנפרד בהוראה זו, אע"פ שהו המשך הפסוק - זהו מפני שרק אותן אומר המקדש בקול רם. ולהעיר שבפרי-עץ-חיים ובמשנת חסידים כתבו לומר רק **אותן** בקידוש. וראה המובא בעניין זה ב'סידור רבנו הזקן עם ציונים והערות' עמ' שיח).

יום שני

י"ט בניסן, ד' דחול-המועד

בספר-התורה הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת משפטים "אם כסף תלווה" (שמות כב, כד - כג, ט), הגבהה וגלילה, ובספר השני עולה הרביעי בפרשת פינחס "והקרבתם" כדאמתול, חצי קדיש.

יום שלישי

כ' בניסן, ה' דחול-המועד

בספר-התורה הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת בהעלותך "וידבר... במדבר סיני..." (במדבר ט, א-ד), הגבהה וגלילה, ובספר השני עולה הרביעי בפרשת פינחס "והקרבתם" כדאמתול, חצי קדיש.

מי שיש לו יין של שביעית (אוצר בית דין) שלא הפקידו בערב פסח, יפקידו היום בפני שלושה.

יום רביעי

כ"א בניסן, שביעי-של-פסח

נר יום-טוב: מנהגנו להקדים לכתחילה ההדלקה בערב יום-טוב כמו בערב שבת. אם לא הדליקה קודם השקיעה, תדליק לפני הקידוש מאש שהודלקה לפני החג. אין מברכים "שהחיינו" לא בהדלקת הנרות ולא בקידוש.

אין מדליקים נר להזכרת נשמות.

שמחת שביעי-של-פסח (ואחרון-של-פסח) גדולה מזו של שאר ימי הפסח, כיוון שבו היתה שלימות עניין יציאת מצרים, וההכנה לגאולה העתידה, ואז דווקא היתה לידת נשמות-ישראל. יש שמסרו בשם הצמח-צדק ששביעי-של-פסח הוא הדרגה ד' כל השביעיין חביבין¹⁵.

בשביעי-של-פסח, שבו מתגלית העצמות בבחינת "חשף ה' את זרוע קדשו", וכל אחד ואחד יכול לקחת ולקבל - יש לייקר כל רגע¹⁶.

15) 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קנה"ו, ושי"נ.

16) כ"ק אדמו"ר מהר"ש"ב, ע"פ ס' השיחות תרח"ץ עמ' 270.

ועל זה באה ההוראה מההפטרה, "עוד היום בנוב לעמוד", ואף-על-פי-כן "ויצא חוטר מגזע ישי" - שמבלי הבט על גודל החושך, אפשר להמשיך את הגאולה העתידה, הגאולה השלימה והאמיתית שאין אחריה גלות, שהיא המשכה נעלית ביותר שמעולם לא היתה כדוגמתה, ועד שהיא תכלית שלימות הבריאה - כמבואר בהמשך ההפטרה פרטי ההנהגה דמשיח, שיפעל את כל ההמשכות גם בגשמיות העולם, דהיינו שגשם העולם עצמו

זאב עם כבש" היא שיתבטלו התכונות והטבעים הרעים שבעולם, אבל מפורש להדיא²⁷ שהכוונה היא בגשמיות כפשוטו, שמשיח יפעל **בבעלי חיים הגשמיים** את עניין "וגר זאב עם כבש"²⁸ - ועד ל"חור פתן" ו"מאורת צפעוני"²⁹, שהוא עניין הקשור ל"נחש הקדמוני" - שבכל אלו יפעל משיח המשכה זו.

ועל דרך זה בנוגע לאומות העולם - שמשיח יפעל בהם להיות "נער קטן נוהג בס'³⁰, דקאי על בני

הבעל-שם-טוב הוא שעלה להיכל המשיח ושאלו

"אימתי קאתי מר". מובן שידע את כל הסדר של

ביאת המשיח, שהרי משיח עצמו גילה לו עניין זה!

יזרכך, שזוהי תכלית הכוונה.

ובפרטיות יותר:

בהתחלת העניין - "והריחו ביראת ה', ולא למראה עיניו ישפט ולא למשמע אזניו יוכיח"²², "דמורח ודאין"²³, דהיינו שמשיח ידון **במשפטים גשמיים** על-פי העניין ד"והריחו ביראת ה'" (כמוכח מסיפור הגמרא שעל-ידי זה ביקשו לבחון אם יש בו עניין זה של "הריחו ביראת ה'") -

כיוון שגם העניין היותר נעלה של ריח "ביראת ה'" (נוסף על מעלת עניין הריח בכלל שהוא "דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו"²⁴) ימשיך משיח **בדברים גשמיים**.

ובהמשך לזה - "וגר זאב עם כבש גו' ואריה כבקר יאכל תבן"²⁵, דהיינו שמשח יפעל זיכרון אפילו **בבעלי חיים**²⁶,

- יש מפרשים שהכוונה במה שכתוב "וגר

22) ישע"י יא, ג.

23) סנהדרין צג, ב.

24) ברכות מג, ב.

25) שם, ר"ז.

26) דא גם רד"י נחזה עליו רוח הוי' גו' דאחש"פ תשכ"ה (סו"מ מלוקט ח"ב ע' מה).

ישראל, כמו שכתוב³¹ "מי יקום יעקב כי קטן הוא". ונוסף לזה - **הרי משיח עצמו יהיה יהודי** בעל רמ"ח איברים ושס"ה גידים, רמ"ח איברים גשמיים ושס"ה גידים גשמיים, ובאיברים גשמיים אלו - יתגלה העניין ד"והריחו ביראת ה'".

ונמצא שביאת המשיח פועלת תכלית השלימות בכריאה - שגם בדברים הגשמיים, ועד "חור פתן" ו"מאורת צפעוני", יומשכו בגילוי העניינים הנעלים ביותר.

וכאמור, מבלי הבט על תוקף ההעלם ד"עוד היום בנוב לעמוד" - אפשר לפעול עניין זה בכל שנה ושנה באחרון של פסח, "בשעתא חדא וברגעא חדא".

ד. ומכיוון שלכל עניין יש צורך בהכנה - הרי ההכנה לעניין האמור (גילוי המשיח באחרון של

27) ברשימת ההנחה: ב"משנת חסידים" (המו"ל).

28) ראה רמב"ם הל' מלכים רפ"ב ובהשגות הראב"ד שם, ובנ"כ. פי' הרד"ק עה"פ.

29) שם, ח.

30) שם, ו.

31) עמוס ז, ביה.

הלכות ומנהגי חב"ד

ו'העדה החרדית' בירושלים, נקיים בשנים האחרונות מחשש זה לגמרי.

הדלקת הנר: מברכות 'להדליק נר של שבת-קודש' בלבד.

מנחה: אין אומרים 'הודו', אלא מתחילים 'פתח אליהו'⁵.

קבלת שבת: מתחילים 'מזמור לדוד'. ב'בואי בשלום' אומרים 'גם בשמחה ובצהלה'⁶, ואין אומרים "ברינה"⁷. וממשיכים כרגיל. ערבית של שבת, ואומרים 'עלה ויבוא'.

אמירת 'שלום עליכם', 'אשת חיל', 'מזמור לדוד' ו'דא היא סעודתא' - ב'לחש'⁸.

שמחה: ביום-טוב - שמחת החג גדולה מבחול-המועד (המותר בכמה מלאכות), ובשבת חול-המועד - גדולה השמחה עוד יותר, ובפרט לנשים, שעול הכנת אוכל-נפש מוטל עליהן⁹.

שחרית: חצי הלל. מוציאים שני ספרי-תורה.

בספר הראשון קוראים לשבעה עולים¹⁰ בפרשת תישא "ראה אתה אומר אליי" (לג, יב-לד, כו). מניחים את ספר-התורה השני על הבימה ואומרים חצי קדיש; הגבהה וגלילה; בספר השני קוראים למפטיר "והקרבתם" כמו לרביעי דאתמול; הגבהה וגלילה. הפטרה ביחזקאל (לז, א - יד): "היתה עלי יד ה'".

5 ספר-המנהגים עמ' 25.

6 סידור אדמוה"ז.

7 ספר-המנהגים עמ' 26.

8 שם עמ' 28.

9 לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 420.

10 נהוג לברך את העולה לתורה (במקום שמברכים אותו) ביום-טוב: "בעבור שעלה... ולכבוד הרגל... ויזכה לעלות לרגל".

ולכאורה, כן יש לנהוג גם בשבת-חול-המועד, שגם בה הקריאה היא בענייני דיומא "לכבוד הרגל".

שבת-קודש

י"ז בניסן, ב' דחול-המועד

איסור 'חדש': אסור לאכול 'חדש' אף בזמן הזה עד תחילת ליל י"ז (ובחורף-לארץ - ח"י) בניסן¹. יש מחלוקת גדולה בפוסקים אודות תבואת חו"ל² (ובפרט כשהגיעה לארץ-הקודש³). המנהג העתיק בין חסידי חב"ד היה להיזהר מ'חדש'⁴, וכיום רבים נוהרים בזה מכל החוגים. למיטב ידיעתנו, הקמח ומוצריו שבהשגחת הרב לנדא, אב"ד בני-ברק,

1 שו"ע אדמוה"ז סי' תפט סכ"ט.

2 שם ס"ל. שו"ת צמח-צדק יו"ד סי' שנב. אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חדש' (כרך יב, טור תרכב).

3 ראה המובא באנציקלופדיה שם ע"י ציון 89.

4 ברי"ף, רא"ש (לקידושין לו, ב), רמב"ם (מאכלות אסורות פ"י ה"ב) וטושו"ע (יו"ד סי' רצג), פסקו כדעת ר' אליעזר (ערלה פ"ג מ"ט) שאיסור 'חדש' נוהג גם בתבואת חו"ל. ה'עולם' האשכנזים נהגו להקל בזה מדורי-דורות, אך בימי אדמוה"ז כבר היו רבים, ובפרט מהחסידיים, שהחמירו בזה (עיי' שו"ע אדמוה"ז שם. שו"ת אדמוה"ז סו"ס ו, סו"ס ז וסי' כ. ובשו"ת צמח צדק יו"ד סי' ריח (לח, סע"ד) מביא בשם אדמוה"ז "יש לו צד ליישב מנהג העולם המקילים ב'חדש'..." ומ"מ מסיק "ומ"מ ודאי שכל יר"ש יחמיר לעצמו...").

בקובץ 'היכל הבעש"ט' (ז) תמוז תשס"ד עמ' סו, נדפס "בירור כללי בעניין איסור 'חדש' בחו"ל ומנהג החסידיים בזה" ושם מסכם ארבע פסיקות שונות מאדמוה"ז בזה, והביא שאדמו"ר מהורש"ב נוהר מ'חדש' (אולי במצבים מסויימים), ובשם הרה"ח רי"ל שי' גורנר מסר, שהרבי לא הקפיד בזה (וראה דברי אדמוה"ז "שמגדולים בהנהגתם אין למדין אלינו בדינים הנגלות לנו באו"ה כשר ופסול" (מאה שערים עמ' 78. וראה מה שציי' ע"ז בס' מגדל עז עמ' שעה). ואכן בדרות האחרונים לא נוהרו בזה, עד שבשיחת אחש"פ תשמ"מ (הנחת הת' בלתי מוגה, סעיף עז) נאמר "בפועל אין נוהרין בזמננו ב'חדש'", אף שאומר שם, שאם ימצא מי שנוהר בזה כיום, תע"ב. ולימד זכות על כך, עיי"ש. אבל בשנים האחרונות 'איכשר דרא' בעניין זה.

ולכן, הרי על-ידי הפצת מעינות תורת של הבעל-שם-טוב, שהיא תורת החסידות, וההתעוררות בסעודה השלישית דאחרון של פסח, שהבעל-שם-טוב קראה בשם "סעודת משיח" - אפשר להמשיך "בשעתא חדא וברגעא חדא" את הגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח, למטה מעשרה טפחים.

(מהתוועדות אחרון של פסח תשי"ד,

'תורת מנחם' כרך יא עמ' 209-213. בלתי מוגה)

פסח) היא ההתעוררות בסעודה השלישית דאחרון של פסח, שהבעל-שם-טוב קראה בשם "סעודת משיח".

- הבעל-שם-טוב הוא זה שעלה להיכל המשיח ושאלו "אימתי קאתי מר", וענה לו משיח "לכשיפוצו מעינותיך חוצה"³². ובמילא, ידע הבעל-שם-טוב את כל הסדר של ביאת המשיח, שהרי משיח בעצמו גילה לו עניין זה!

(32 אגה"ק דהבעש"ט הידועה - נדפסה בכתר שם טוב בתחילתו. ובכ"מ.)

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות' ישירות הביתה באמצעות הדואר מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים) מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת: 'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

במחיצת רבותינו נשיאינו

קו השמחה

פעם נכנס הרבי הרש"ב אל בנו, הרבי הרי"צ, בליל שביעי-של-פסח בשעה שלוש. הוא התיישב ושאל: מה לומד אברך חסידי בשביעי-של-פסח? על שולחנו של הרי"צ היה מונח הספר 'דרך חיים' לאדמו"ר האמצעי, והרבי שאל את בנו אם למד עכשיו בספר זה. נענה הבן ואמר, שאחד מהשיעורים שלו הוא - שבכל לילה לפני קריאת שמע שעל המיטה הוא לומד קצת ב'דרך חיים'. השיב לו אביו: אמנם, כל מאמר חסידות העוסק בענייני עבודה שבלב, ובראשם - איגרת התשובה ו'דרך חיים', הוא 'דבר בעתו מה טוב' חסידי. ובכל-זאת, בזמנים מסויימים צריכים לעורר את קו השמחה... ומה גם בשביעי-של-פסח, שהוא מקור השמחה.

(ספר השיחות ת"ש עמ' 53)

דיבור ועשייה

פעם אחת ישב אדמו"ר הרי"צ עם אחד החסידים בליל שביעי-של-פסח ושוחחו בענייני עבודה. פתאום נכנס הרבי, אדמו"ר הרש"ב, ושאל אותם: במה אתם עוסקים? לא השיבו. אמר הרבי: הישיבה בליל שביעי-של-פסח כשהיא לעצמה היא גם-כן עניין, אבל בכל זאת - במה עסקתם? סיפרו לרבי על העניין שבו דיברו. נענה הרבי: 'הבה נתחכמה לו' זו עצתו של פרעה. 'הבה נתחכמה לו' בהכנות לעבודה. צריך להיות לא רק דיבור על עשייה, אלא אכן לעשות בפועל. שביעי-של-פסח צריך להיות 'טעמו וראו'. אם לא בראייה חושית, לפחות בראייה שכלית.

(ספר השיחות תרצ"ו עמ' 234)

ראיית קריעת ים סוף במוחש

פעם אחת ביקר הרבי הרש"ב בתערוכת ציורים, והיה שם גם ציור של קריעת ים-סוף. הרבי הביט בציור זה זמן רב, כשעתיים, ועיניו יורדות דמעות. וביאר הרבי הרי"צ: הנשמה, בהיותה למעלה, אף שהיא רואה אלוקות במוחש, בכל-זאת כשהיא יורדת למטה, נתוסף בה ביותר מצד הראייה במוחש בעולם הזה. ועל דרך זה, ראיית הציור הייתה בבחינת ראייה מוחשית בקריעת ים-סוף, ולכן השפיעה ראייה זו על אבי. הדמעות שאבי הוריד היו דמעות של תשוקה וגעגועים.

(ספר השיחות תרצ"ו עמ' 270)

תפקיד דורנו - משיח בפועל!

"ויזעקו - וידע אלוקים"

יציאת מצרים באה לאחר שבני-ישראל זעקו וביקשו להיגאל, כפי שמספרת התורה (שמות ב, כג-כה): "ויהי בימים הרבים ההם... וייאנחו בני-ישראל מן העבודה ויזעקו... וישמע אלוקים את נאקתם ויזכור אלוקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב, וירא אלוקים את בני-ישראל וידע אלוקים". הווי אומר: בני-ישראל צריכים לצעוק אל הקב"ה על אריכות הגלות, ולהתחנן לפניו שיוציאם מן הגלות, באומרם שכבר סיימו את עבודתם ("מן העבודה"), ומכיוון שכן - מדוע מעכבים אותם בגלות? וצעקה וזעקה זו תביא ל"ידע אלוקים", והקב"ה אכן ישלח לנו גואל צדק בקרוב.

(משיחת שבת-יקודש פרשת שמות תשמ"ג. התוועדות תשמ"ג כרך ב, עמ' 803)

משיח עכשיו

המטרה והמשימה המיוחדת של דורנו היא - להביא את המשיח תיכף ומיד, "אנו רוצים משיח עכשיו". ואין בדבר משום חידוש, שכן כל יהודי מתפלל ומבקש בתפילת שמונה-עשרה "את צמח דור עבודך מהרה תצמיח... כי לישועתך קוינו כל היום" (במשך כל היום). וכאשר מגיע זמן תפילת מנחה, ומשיח עדיין לא הגיע, אומרים זאת שוב; ואם הגאולה מתעכבת חלילה עד לערב, חוזרים על תפילה זו בתפילת ערבית!

(ליקוטי שיחות כרך כ עמ' 458)

עד מתי?

כל זמן שבני-ישראל נמצאים עדיין בגלות, במצב של "בנים שגלו מעל שולחן אביהם" (ברכות ג, א), הם זועקים: "עד מתי!". וכפי שמקונן נעים ומירות ישראל (תהילים פד, ד): "גם ציפור מצאה בית ודרור קן לה". ציפור, ברייה קטנה, משיגה הקב"ה בהשגחה פרטית שתמצא בית, וגם ציפור דרוו, שדרכה לעוף תמיד ממקום למקום ואין לה בית קבוע, יש לה לפחות "קן". ואילו בנו יחידו של מלך-מלכיה-המלכים הקב"ה, אין לו לא בית ולא קן, לא דירת קבע ואף לא דירת עראי, אלא הוא נע ונד ומיטלטל בגלות. ופורצת אפוא השאלה והזעקה: "עד מתי?".

(משיחת שבת-יקודש פרשת תשא תשמ"ו. התוועדות תשמ"ו כרך ב, עמ' 686)

תפקיד דורנו

במשך כל הדורות של נשיאי חב"ד, וגם בהתחלת נשיאותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, היתה עיקר ההדגשה על הפצת המעיינות, ולא כל-כך על הבאת המשיח (אף שבכללות היה ידוע שפעילות זו מביאה את

הגאולה, כמענה הידוע של מלך המשיח (לבעש"ט); מה שאין כן מאז ההכרזה המפורסמת "לא לתור לגאולה, לא לתור לגאולה" – ההדגשה היא על הבאת הגאולה. ועד שכל פעולה חדורה בכוונה – להביא את הגאולה, מתוך ידיעה שזהו תפקידו המיוחד של דורנו זה.

(ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 628)

כאייל תערוג

הבקשה והזעקה על היציאה מהגלות אל הגאולה – אינה "חידוש של ליובאוויטש", שכן האמונה בביאת המשיח והציפייה לכווא – מעיקרי האמונה הן. כמו כן, כל יהודי מבקש "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח". כי לישועתך קיוונו כל היום, "ותחזונה עינינו בשוכך לציון ברחמים".

גם נעים ומירות ישראל, בשם כל אחד ואחד מישראל, מבטא ומדגיש את גודל צערם של ישראל על הגלות והציפייה והגעגועים לגאולה (במזמור מב בתהילים): "כאייל תערוג על אפיקי מים" – לא רק שרוצים "משיח עכשיו", רצון סתם, אלא "צמאה נפשי", בדוגמת מי שאין לו מים משך זמן, שצמא ומשתוקק ביותר למים כדי להשיב את נפשו (ראה מפרשים על הפסוק). היינו שהכוסף והצימאון לגאולה הוא דבר הנוגע לחייו ממש.

(משיחת חג השבועות תשמ"ה. התוועדות תשמ"ה כרך ד, 221)

בקשה שהיא סיוע

יהודי צריך לרצות ולבקש את הגאולה, ובקשה זו עצמה (וההתכונות בנושא הגאולה) נותנת לו סיוע ועידוד רב בעבודת הבורא. כשאומרים ליהודי "הנה הנה משיח בא", או "אנו רוצים משיח עכשיו" – הרי זה פועל זירזו והוספה בעבודת ה', וזהירות יתירה יותר שלא יהיה בידו שום דבר שיעכב ח"ו את ביאת המשיח.

(ליקוטי שיחות כרך כ, עמ' 234)

דבר והיפוכו

מבואר בחסידות, שבביאת המשיח יודו בני ישראל להקב"ה על הגלות, משום שאז יראו את גודל העילוי שנוצר על ידי הירידה לגלות, ככתוב "אודך ה' כי אנפת בי" (ישעיה יב, א).

אלא שאסור שידיעה זו תפגע חלילה ברצון ותשוקה לצאת מהגלות. לצד ידיעה זו, יש לזעוק – ובאמת – "כי לישועתך קיוונו כל היום", היינו שמחכים ומקווים לביאת המשיח כל רגע ורגע שביום. תובעים מיהודי דבר והיפוכו: מצד אחד עליו להאמין שיש עניין טוב בגלות, וכיחוד עם זה עליו לזעוק בכל לבו שברצונו לצאת מהגלות.

(משיחת ליל הושענא רבה תשד"מ. התוועדות תשד"מ כרך א, עמ' 290)

טוב לו בגלות...

יש השואלים: מדוע עלי "להרעיש" ולזעוק על היציאה מהגלות? והרי בחסדי ה' הנני נמצא במלכות של חסד, ואני לומד תורה ומקיים מצוות מתוך מנוחה.

כשאומרים ליהודי זה, שהגיע הזמן לשכוח מהגלות, לארוז את החפצים ולהתכונן לעלות על ענני שמיא ולטוס לארץ ישראל – הוא נאנח לשמוע בשורה זו, שכן מה לו להיטלטל ממקומו כשטוב לו כאן, בגלות...

(משיחת לילות חג הפסח תשמ"ח. התוועדות תשמ"ח כרך ג, עמ' 116)

שירת דבורה, כפי שמפטירין בפרשת בשלח. שכן, בשביעי ואחרון של פסח מתגלה הארת מלך המשיח, ולכבודו של משיח, שהוא בן דוד, מפטירין בשירת דוד.

(ספר השיחות תרצ"ו עמ' 283)

השערים פתוחים

הרבי הרשב"ב אמר: בשביעי של פסח השערים פתוחים לכל אחד ואחד. יש זמנים של התגלות, כמו "חשף ה' את זרוע קדשו", ושביעי של פסח הוא אחד מזמנים אלו. יש לייקר כל רגע!

(ספר השיחות תרצ"ו עמ' 270)

קינא במי?

כאשר נחשון קפץ ראשון לים, ולאחריו כל ישראל, ורק אז נבקעו המים – הנה משה רבינו, 'חכמה דאצילות', קינא בהם – במסירות הנפש, באמונה הפשוטה שלהם. 'חכמה דאצילות' קינאה באמונתו של יהודי פשוט!

(ספר השיחות תש"א עמ' 99)

כשיוצאים – מרגישים

יציאת מצרים וקריעת ים סוף מסמלים שני שלבים בעבודת האדם לקונו. יציאת מצרים – היציאה ממצרים וגבולים, היינו היציאה מהרגילות שאדם מורגל בה. יציאה זו אכן דורשת מסירות נפש, אך היא בהישג ידו של כל יהודי. אלא שהוא צריך לרצות לעשות זאת בפועל, ולא לצאת ידי חובה ב'בכוח'.

מי שעובד על עצמו ואכן מגיע לנטישת הרגילות, יכול להגיע לשלב הבא, שהוא קריעת ים סוף – "הרגשת עצמות הבורא". כלומר: כשהוא הולך ברחוב ורואה שמים וארץ, הוא מרגיש שרק עצמות אין סוף ברוך הוא מסוגל לברוא בריאה כזו.

(ספר השיחות תש"ג עמ' 94)

אין מעכב

שביעי של פסח הוא יום מסוגל לחזק בכל אחד מאיתנו ההכרה, שכאשר יהודי הולך לקבל את התורה אין הוא מתרשם ומתפעל משום עיכוב טבעי, ואז ימים נבקעים לפניו.

(לקוטי שיחות כרך יב, עמ' 166)

גילוי בפועל

חודש ניסן בכלל הוא זמן מסוגל ומוכשר לגאולה, "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל"; אך הבעל-שם טוב חידש שבאחרון של פסח מאיר גילוי המשיח בפועל. על מלך המשיח נאמר שיכוף כל ישראל ללכת בדרכי התורה ויחזק בדקה; וגילוי הארת המשיח באחרון של פסח פועל באדם 'כפייה' ועידוד וסיוע בשמירת התורה וחזיון בדקה.

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1298)

שביעי-של-פסח

זמן חירותנו

ראש-השנה למסירות נפש

מיד לאחר חג-הפסח שנת תר"ג עשה הרבי ה'צמח-צדק' את מסעו לפטרבורג, שם עמד נגד גזירות המלכות בענייני חינוך, דבר שהיה כרוך במסירות נפש בפועל. בסעודת ליל שביעי-של-פסח אותה שנה, אמר הרבי: שביעי-של-פסח הוא ראש השנה למסירות נפש.

כשמסר משה רבינו את מאמר ה' "דבר אל בני-ישראל וייעו", קפץ מיד נחשון בן עמינדב לים, מתוך מסירות נפש. הוא מסר את נפשו על "וייעו", ה"הלוך ונסוע" שהחל בו אברהם אבינו. "כל השביעיין חביבין", ומה גם היום השביעי לגילוי של הלילה הראשון של פסח, "נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה". ועל אף זאת, לקראת הגילויים של שביעי-של-פסח וקריעת ים סוף - כאשר ים נהפך ליבשה, "עלמא דאתכסיא" נהפך ל"עלמא דאתגליא" - היו זקוקים להקדמה של מסירות נפש. בשביעי-של-פסח צריך ויכול כל אחד לקבל על עצמו את התקיפות של מסירות נפש על תורה ומצוות ועבודת הבורא במסירות נפש לכל השנה.

(ספר השיחות תש"ג עמ' 92)

קירוב הבן לאב

כ"ק אדמו"ר הזקן אמר:

הגילוי של יציאת מצרים, "נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה", הוא כמו אב הפונה לבנו ומחבקו. לעומת זאת, הגילוי של קריעת ים סוף, "זה אלי", הוא כמו בן הפונה לאביו.

(ספר השיחות ת"ש עמ' 70)

לקרוע את הים!

אדמו"ר הצמח צדק אמר: מהו קריעת ים-סוף? שכל יהודי צריך לקרוע את הים האישי שלו. על כל אחד לקרוע את ים המחשבות שלו, כל המחשבות אשר לא לה' המה, וללכת בחרבה.

(ספר השיחות תרצ"ו עמ' 232)

לכבוד משיח

ה'צמח-צדק' אמר: בשביעי-של-פסח מפטירים "וידבר דוד", שירת דוד המלך, ולא "ותשר דבורה",

מצות לבן במקום אביו, ושליחויות עסקני אנ"ש לחלוקת מצה לאישים ידועים ולא ידועים • מיטב התודה על מתנת 'מכלי דמהימנותא' שקיבלתי... " כותב מר שז"ר לרבי • ביקורו של הרב יאלעס, כמידי שנה, ומתנה מיוחדת שהביא עמו • והאם הבדיל הרבי הריי"צ על בירה במוצאי חג-הפסח?

לחזור לביתו קודם כניסת החג. בלילה השני של החג היה ניגש לרבי ומוסר ד"ש מהסופר. פעמים הביא מתנה שהסופר שיגר לרבי, שיר וכיוצא-בכו. לאחר שנפטר אותו סופר (בשנת תשמ"ב), לא ניגש ר' ישראל בערב פסח לקבל מצות כהרגלו, אולם למחרת, בליל שני של חג, ניגש אל הרבי וסיפר איזה סיפור ששמע. כאשר נשאל על-ידי הרבי לשם מה הוא מספר לו את הסיפור, השיב: כל שנה היתה לי הזכות כשהייתי מקבל מהרבי את המצות עבור הסופר חיים גראדה, אבל מה אשמתי שגראדה נפטר? ... ענה לו הרבי: "אמנם התפלאתי אתמול שלא באת, כהרגלך, לקחת מצות...". הרבי הוציא מצות עבורו ונתן לו כמדי שנה.

שליחויות מצה שמורה מהרבי

בשיחה הטלפונית שקיבל הרב אפרים וולף מהמזכירות בתחילת חודש ניסן תש"ל (ימי תמימים' כרך ד' עמ' 271) נאמר:

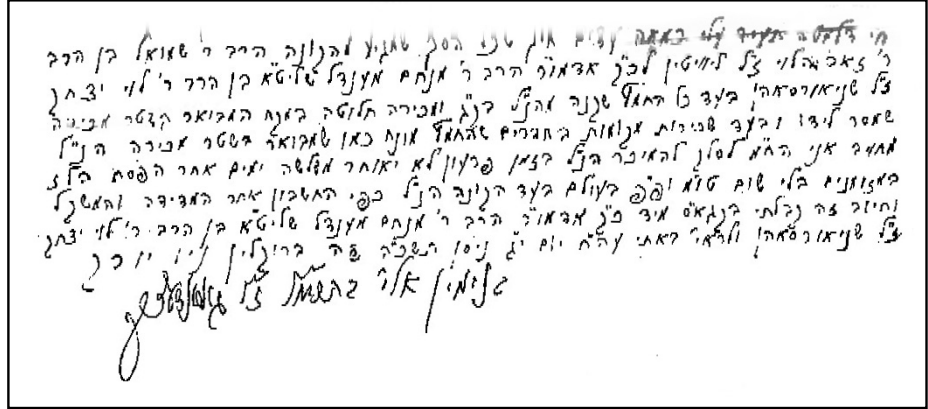
"ר' זלמן בוטמן-לוינזון מביא המצות שהיו ב-2 חבילות, ומכיוון שהיו גדולות מדי, היו צריכים לעשותן ל-3 חבילות. מיד כשיגיעו המצות צריך להעבירן לחבילות אחרות, כי ייתכן שהאריזות הקיימות אינן מספיק טובות.

הרה"ח ר' שניאור-זלמן הלוי דוכמן ז"ל, מחבר הספר 'לשמע און' | =נפטר ביום ח' אדר א' תש"ל, היה רגיל לעמוד בליל ראשון של פסח ולקבל את ברכת החג מהרבי. בשנה הראשונה לאחר פטירתו, כאשר הרבי היה בדרכו לעריכת הסדר בלילה הראשון, הבחין בנו, הרה"ח ר' ישראל, שהרבי מסתכל לצדדים, כאילו מחפש מישו. במרחק מה הבחין הרבי בר' ישראל והסתכל עליו כמה פעמים, אולם הוא-עצמו הסתתר והתחמק ממבטיו של הרבי.

באותו ליל-סדר היה הרבי בהתרוממות-רוח מרובה והיו גילויים רבים. לאחר סיום עריכת הסדר וצאתו מהחדר היה הרבי בשמחה רבה. כאשר צעד בפרוודור לעבר חדרו, עמד ר' ישראל שוב בסוף הפרוודור. קראו הרבי ושאלו: היכן היית? חיפשתי אותך. מדוע לא עמדת במקום שבו עמד אביך?!

בזכות עצמו..

מדי שנה, בערב פסח, היה הרה"ח ר' ישראל דוכמן מקבל מצות מהרבי כדי למסור לסופר ולמשורר היידי חיים גראדה. במסירות מיוחדת היה נוסע אליו בערב פסח, למקום מגוריו המרוחק, כדי למסור לו את המצות, ובקושי היה מספיק

צילום שטר 'ערב קבלן' עבור מכירת החמץ של הרבי, שחתום עליו הרב בנימים גורודצקי

"את המצות שמורה שולחים לוועד הרוחני בכפר חב"ד בראשות המרא דאתרא, להזהיר הוועד הרוחני בקשר לשליחותיו של נמסרו עם המצות שמורה, שאני [=הרב אפרים וולף] אוריד 2 מצות וזה עבור אלינסון.. לא לספר לאף אחד וצריך להיזהר שזה אכן יהיה כך.

"כמו כן לקחת אצל הוועד 3 שמורות עבור [=הר"ר שלמה] מיידנצ'ק שימסרם לשו"ר בהקדם".

בדיווחים שנשלחו אל הרבי לאחר-מכן, נמסר על ביצוע המשימות. בו' ניסן דווח לרבי (שם עמ' 270):

"כ"ק אדמו"ר שליט"א

"המצות שמורה הגיע היום עליידי ר' זלמן שי' בוטמן, קיבלנו פניו בשדה התעופה ולקחנו המצות, הורדנו מזה מצות שמורה בהתאם לשיחה הטלפונית".

בדיווח נוסף מיי"ג ניסן (שם עמ' 275) נכתב: "בשידורי החדשות ברדיו נמסר היום כי מר שז"ר קיבל עליידי שליח מיוחד ג' מצות שמורה מכ"ק אדמו"ר שליט"א לקראת הפסח.

"מר שז"ר עצמו שיגר איגרת מיוחדת לרבי ביום שישי י"א ניסן תש"ל (ימי תמימים' שם עמ' 396-397) ובין השאר הוא מודה לרבי על שיגור המצות. להלן קטע ממכתבו:

אפרים אליעזר שי' הכהן יאלעס נתן לכ"ק אדמו"ר שליט"א מעות פדיון הבן (שקיבל במשך השנה)". רקע מפורט יותר לשיחה זו אנו קוראים ביומנו של הרב צבי-הירש גנזבורג ('דיוקנו של חסיד' עמודים קח"ט) בתוספת פרט מסוים:

אתמול אחר התפילה בבוקר קרב הרב יאלעס מפילדלפיה (כמנהגו בכל שנה) לכ"ק אדמו"ר שליט"א (וכל הנמצאים בבית המדרש הצטופפו כמובן סביבם, ואני זכיתי לעמוד קרוב לכ"ק אדמו"ר שליט"א) תחילה הוזכר ("הזכירו") אודות המאמר חסידות דיבור-המתחיל בעצם היום הזה, שאמר כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) בחול המועד פסח תש"א (לפני מניין מצומצם וכ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) בעצמו השלים המניין). ואמר הרב יאלעס שבשנה זו מלאו טו"ב שנה לאמירת המאמר.

בעת שהעניק לכ"ק הסלעים אמר הרב יאלעס שמנהגו להביא מדי שנה מתנה, וציין שה' שקלי הכסף הוענקו לו לפדיון בכור, שנולד בטהרה וכו'.

בקשר לכיאוורו של הרבי בעניין אבי הבן מברך - רושם הרב גנזבורג שהרב יאלעס הסביר "היתה הכוונה בזה על-דרך השוכן איתם בתוך טומאותם".

כשסיים הרבי את דבריו הביע הרב יאלעס את רצונו להיכנס ל'יחידות' והרבי ניאות לכך (בין לבין נכנס גם ר' שלמה הורנשטיין ל'יחידות').

הבדלה על בירה מנכרי

עוד בחיי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ סיפר הרה"ג הרה"ח ר' יצחק-דוד גרונר לרבי, כי שמע שכ"ק אדמו"ר הרי"צ עושה הבדלה על בירה במוצאי חג הפסח, בירה שנמכרה בחמץ.

הרבי אישר את עצם הדבר - שיועד הוא שהיה מבדיל על בירה - אך הוסיף כי כמדומה לו שהיו קונים את הבירה מנכרי, במוצאי חג.

(רשימות רצ"ה גנזבורג - 'דיוקנו של חסיד' עמ' קג).

"מיטב התודה על מתנת 'מכלי דמהימנותא' שקיבלתי לפי הוראות של כבוד תורתו. ביום ראשון אני מקווה לצאת לארזה, ליד מוצא, לערוך את ימי החג יחד עם בני ביתי ועם מאות ידידים מקומיים ותיירים...".

שנה שמונה..

ביומנו של הרב צבי הירש גנזבורג ('דיוקנו של חסיד' עמ' קה) מסופר:

הרה"ח ר' זלמן דוכמאן סיפר לי מה שאמר לו המשפיע הרה"ח ר' שמואל הלוי לויטין, שבהיכנסו ביום י"ב [ניסן] לכ"ק אד"ש לקנות החמץ עם חתנו הר"ר בנימין גורודצקי שהיה הי'ערב קבלן, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שכתוב בספרים אשר בשנה בה קוראים בתורה שמונה פעמים פרשת שמיני תהיה שנה מבורכת; והוסיף כ"ק [אדמו"ר] שליט"א, שתהיה שנה מבורכת וטובה".

פדיון הבן

ב'תורת מנחם' כרך כג עמ' 301 נדפסו "ראשי-דברים יום ג', ח"י ניסן, ב' דחול המועד פסח ה'תשח"י - לאחר תפילת שחרית". למי נאמר? הרברים נאמרו לאחר ש'הרה"ג וכו' מוה"ר